

Realisatie woningbouwproject aan de Schoolstraat in Hoofdplaat: 'quick scan' natuurwaarden

Peter L. Meininger

MaGRID-rapport 25-707

27 februari 2025

Colofon

Titel:	Realisatie woningbouwproject aan de Schoolstraat in Hoofdplaat: 'quick scan' natuurwaarden
Auteurs:	Peter L. Meininger (adviseur ecologie, MaGRID; pmeininger@magrid.nl)
Fotografie:	Peter L. Meininger (MaGRID)
Basiskaarten:	Google Earth
Rapportnr.:	MaGRID-rapport 25-707
Datum:	27 februari 2025
Uitgever:	MaGRID, Vlissingen; info@magrid.nl

Opdrachtgever: Rho adviseurs
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Contactpersoon: Lotte ten Braak
lotte.tenbraak@rho.nl

RHO ADVISEURS

© MaGRID / Rho adviseurs b.v. 2025 Niets uit dit rapport mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van MaGRID en van de opdrachtgever, behoudens voor zover dit document wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Het document mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Aanbevolen citering Meininger P.L. 2025. *Realisatie woningbouwproject aan de Schoolstraat in Hoofdplaat: 'quick scan' natuurwaarden*. Rapport in opdracht van Rho b.v. MaGRID-rapport 25-707. MaGRID, Vlissingen.

AVG In het belang van de advisering en herkenbaarheid worden bedrijfsgegevens van MaGRID, namen en e-mailadres(sen) van adviseur(s), zijnde auteur(s) van het rapport of de projectleider van het onderhavige project, niet geanonimiseerd.

NDFF De in dit rapport opgenomen informatie over het voorkomen van wettelijk beschermde soorten, met als bronvermelding NDFF, is afkomstig uit de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna). Eventueel vermelde details op een kleiner niveau dan 1x1 km mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Betrouwbaarheid Het hier gerapporteerde onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. MaGRID accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door MaGRID uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoud

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	5
2. Het project	7
3. Omgevingswet	10
3.1 Algemeen	10
3.2 Bevoegd gezag.....	10
3.3 Gebiedsbescherming: algemeen.....	10
3.4 Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	11
3.5 Natura 2000-activiteit	12
3.6 Activiteit die geen significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebied	13
3.7 Stikstof.....	13
3.8 Soortenbescherming (Flora- en fauna-activiteit).....	13
3.9 Vellen houtopstand en herbeplanten	16
3.10 Invasieve exoten.....	17
4 Aanpak, materiaal en methoden	19
4.1 Vraagstelling.....	19
4.2 Veldbezoek.....	20
4.3 Literatuur- en archiefonderzoek	20
5 Quick scan beschermde natuur: gebiedsbescherming	22
5.1 Natura 2000-gebieden in de omgeving.....	22
5.2 Natuurnetwerk Nederland.....	24
6 Quick scan beschermde natuur: soortenbescherming	26
6.1 Beschermde muizen	26
6.2 Vleermuizen	27
6.3 Eekhoorn	27
6.4 In Zeeland niet vrijgestelde zoogdieren	28
6.5 In Zeeland vrijgestelde zoogdieren	29
6.6 Algemene conclusie t.a.v. zoogdieren.....	29
6.7 Vogels	29
6.8 Amfibieën en reptielen	31
6.9 Vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren.....	33
6.10 Planten	34
6.11 Overige natuurwaarden	34
7 Vellen houtopstanden en herbeplanten.....	35
8 Invasieve exoten	36

	Voorkomen in het projectgebied	36
9	Ecologische aanbevelingen voor de uitvoering van de werkzaamheden.....	37
10	Literatuur.....	38

Samenvatting

Algemeen Er zijn plannen voor de realisatie van 19 grondgebonden woningen in Hoofdplaat (gemeente Sluis, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland). De woningen komen te liggen op een perceel in de hoek van de Schoolstraat en de Oostlangeweg, in de kern van het dorp. Om overtredingen van de Omgevingswet te voorkomen, heeft MaGRID in opdracht van Rho adviseurs in het kader van dit project in februari 2025 een verkennend onderzoek ('quick scan') naar de aanwezige natuurwaarden uitgevoerd. Doel was vooral om na te gaan of er sprake is van een zogenaamde 'Flora- en fauna-activiteit' of 'een Natura 2000-activiteit'.

Stikstof Bij het project komt stikstof vrij. In het kader van deze quick scan zijn geen berekeningen uitgevoerd met de AERIUS-rekentool, noch zijn mogelijke effecten op kwalificerende habitattypen en kwalificerende en typische soorten beschouwd. Er is dus mogelijk aanvullend onderzoek nodig om te concluderen of een vergunning wel of niet nodig is (hoofdstuk 3.7). De hierna geformuleerde conclusies hebben dus geen betrekking op stikstof.

Natura 2000-gebieden Significant negatieve effecten van het project op kwalificerende soorten en beschermde habitats van Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving kunnen op voorhand worden uitgesloten. Er is geen sprake van een Natura 2000-activiteit en het aanvragen van een vergunning is niet nodig (hoofdstuk 5.1).

Natuurwetwerk Nederland Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van gebieden die vallen onder Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ook buiten de 'afwegingszone' van 100 meter rond sommige NNN-gebieden. Gezien de aard en korte duur van de werkzaamheden, alsmede het toekomstige gebruik van de woningen, kunnen negatieve effecten van het project op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden redelijkerwijs worden uitgesloten (hoofdstuk 5.2).

Zoogdieren Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor wettelijk beschermde soorten zoogdieren (individueen, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig (hoofdstuk 6).

Vogels Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor wettelijk beschermde vogelsoorten (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming onder de volgende voorwaarden. Gezien de aanwezigheid van broedvogels in het projectgebied moeten eventuele rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Als broedseizoen geldt in dit geval de periode van 1 maart tot 15 augustus. Ook de start van bouwwerkzaamheden vindt bij voorkeur plaats buiten de broedtijd. Indien er eenmaal geregeld activiteiten zijn, kunnen deze ook tijdens de broedtijd worden voortgezet of afgerond. Met inachtneming van de ecologische aanbevelingen (hoofdstuk 9) is er geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is dan niet nodig (hoofdstuk 6.7).

Beschermde overige dieren Negatieve effecten van het project op leefgebied, rust- of voortplantingslocaties van (al dan niet wettelijk beschermde) reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelde dieren kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten (hoofdstuk 6). Met inachtneming van de ecologische aanbevelingen (hoofdstuk 9) is er geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is dan niet nodig.

Planten Er komen geen wettelijk beschermde plantensoorten voor in het projectgebied. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor beschermde plantensoorten (exemplaren, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig (hoofdstuk 6.10). In het projectgebied ontbreken 'invasieve exoten en overige 'lastige' planten (hoofdstuk 8).

Houtopstanden De aanwezige grotere bomen blijven gehandhaafd. Aangezien het hele projectgebied binnen de bebouwde kom ligt, is er ook bij eventuele kap geen sprake van een meldingsplicht of een herbeplantingsplicht (hoofdstuk 7).

1. Inleiding

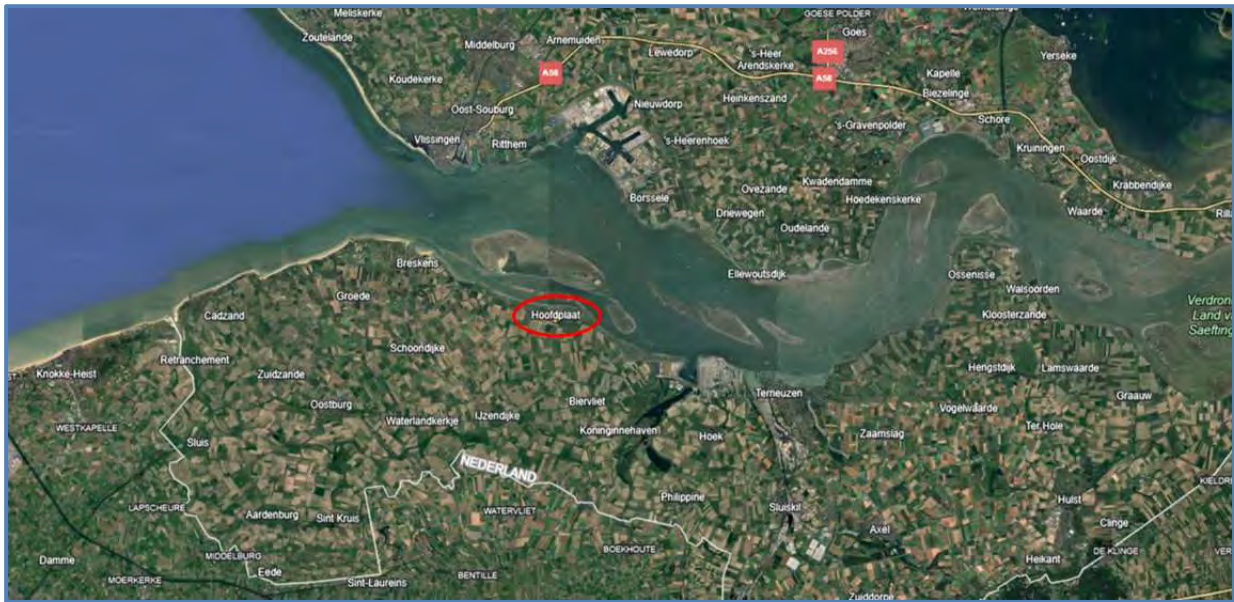
Er zijn plannen voor de realisatie van 19 grondgebonden woningen in Hoofdplaat (gemeente Sluis, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland). De woningen komen te liggen op een perceel in de hoek van de Schoolstraat en Oostlangeweg, in de kern van het dorp.

Rho adviseurs b.v. is nauw betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling en de planologische procedures rond dit project (hierna 'woningbouw Hoofdplaat'). Het gaat hier om een zogenaamd 'TAM-IMRO plan': de mogelijkheid om door een 'Tijdelijke alternatieve maatregel' (TAM) via de IMRO-standaard (Informatiemodel Ruimtelijke Ordening) en de bestaande voorziening Ruimtelijke Plannen het Omgevingsplan te wijzigen voor urgente gebiedsontwikkelingen. Hiervoor is ook een 'quick scan' natuur nodig.

Per 1 januari 2024 is de regelgeving uit de Wet natuurbescherming opgenomen als onderdeel van de Omgevingswet. Om overtredingen van de Omgevingswet te voorkomen, heeft MaGRID in opdracht van Rho adviseurs in het kader van dit project in februari 2025 een verkennend onderzoek (quick scan) naar de aanwezige natuurwaarden uitgevoerd. Doel was vooral om na te gaan of er sprake is van een zogenaamde 'Flora- en fauna-activiteit' of 'een Natura 2000-activiteit'.

Ook zijn ecologische aanbevelingen geformuleerd voor de uitvoering van de werkzaamheden. Deze aanbevelingen kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt door een aannemer die werkt volgens een goedgekeurde gedragscode 'natuur' Omgevingswet; in dat geval is het aanvragen van een Omgevingsvergunning voor een aantal (maar dus niet alle!) wettelijk beschermde soorten niet nodig. Zie <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/overzicht-gedragscodes>. Een Omgevingsvergunning wordt in dit rapport aangeduid als 'vergunning'.

Op basis van de uitgevoerde quick scan is geen nader onderzoek naar de aanwezige natuurwaarden nodig.

De locatie van het projectgebied in Hoofddijk (geel, rood omlijnd vakje).

De locatie van het projectgebied in Hoofddijk (geel omlijnd binnen rode ovaal).

2. Het project

Projectgebied Het projectgebied 'woningbouw Hoofdplaat' ligt in en nabij de kern van het dorp Hoofdplaat. De circa 6.300 m² grote bouwka­vel wordt in het noorden begrensd door de Oostlangeweg (met tussen de kavel en deze weg een te slopen oude muur) , in het westen door bestaande bebouwing langs de Schoolstraat (dorpshuis Hoofdplaat, woningen met tuinen), in het zuiden door een haag van bramen en een smalle watergang (in feite een kreekrestant), met daarachter akkers, en in het oosten door een woonhuis met schuur, een grote boerderij, een perceel grasland en een bomenrij. Het grootste deel van het projectgebied is momenteel in gebruik als onbeheerd grasland.

Beschrijving van het project Een aantal woningen komt direct aan de Schoolstraat te liggen op de locatie waar onlangs een schuur is gesloopt. Voor de sloop van deze instabiele schuur is vergunning verleend. De overige woningen worden op het agrarische perceel gebouwd. Er is dus geen bebouwing aanwezig die gesloopt moet worden. De bestaande bomen in de tuin van de voormalige schuur en de woning op de hoek van de Schoolstraat en de Oostlangeweg blijven behouden. Voor zover bekend, worden er verder geen grote bomen of substantiële hoeveelheden struiken gerooid.

Timing van uitvoering De periode van uitvoering van het bouwproject is nog niet bekend.

Aan- en afvoerroute Aanvoer materieel en materiaal zal plaatsvinden per as over de weg.

Opslag van materiaal en materieel Materiaal en materieel zullen tijdens de bouw­fase worden opgeslagen nabij de projectlocatie.

In te zetten materieel vrachtwagens of trekkers, bouwkraan, asfalteermachine en dergelijke.

De locatie van het projectgebied in Hoofdplaat (geel omlijnd).

Voorlopige inrichtingsschets woningbouwproject Hoofdplaat.

Overzicht van het projectgebied in Hoofdplaat.

Overzicht van het projectgebied in Hoofdplaat. De bramenhaag ligt langs het slootje.

3. Omgevingswet

3.1 Algemeen

De Omgevingswet (in werking getreden per 1 januari 2024) omvat wet- en regelgeving over de leefomgeving. Deze wet is de basis voor de regelgeving van decentrale overheden over de leefomgeving. Burgers, bedrijven en overheden kunnen activiteiten uitvoeren, die de fysieke leefomgeving beïnvloeden. De Omgevingswet geeft ook regels over die activiteiten om de natuur te beschermen. De regelgeving uit de voormalige Wet natuurbescherming is vervangen door de Omgevingswet. Een omgevingsvergunning wordt in dit rapport aangeduid als 'vergunning'.

3.2 Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag is het bestuursorgaan dat een vergunningaanvraag behandelt, meldingen ontvangt en bevoegd is voor toezicht en handhaving. Initiatiefnemers hoeven zelf niet te bedenken naar welk bevoegd gezag hun aanvraag moet: dat volgt automatisch bij gebruik van het Omgevingsloket.

3.3 Gebiedsbescherming: algemeen

Er zijn gebieden in Nederland die voor flora en fauna van groot belang zijn. Dit zijn de Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland-gebieden en andere bijzondere natuurgebieden en landschappen. Ze worden beschermd door verschillende wetsinstrumenten.

De Omgevingswet maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. Deze wet noemt daarbij verschillende soorten gebieden (zie hierna).

Natura 2000-gebieden Een Natura 2000-gebied is een beschermd natuurgebied van Europees belang. Het aanwijzen van Natura 2000-gebieden heeft als doel het beschermen van de leefgebieden van bepaalde dieren en planten en van bepaalde natuurlijke habitattypen. Bescherming is nodig voor het behoud van de biodiversiteit (soortenrijkdom) en om te voldoen aan de verplichtingen van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Alle Natura 2000-gebieden samen vormen een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Dat netwerk heet Natura 2000. De verantwoordelijke minister wijst de Natura 2000-gebieden aan en legt de instandhoudingsdoelstellingen vast (artikel 2.44 Omgevingswet). Dit gebeurt in een aanwijzingsbesluit. In Nederland zijn ruim 160 Natura-2000 gebieden.

Natuurnetwerk Nederland (NNN) Het NNN is een samenhangend landelijk ecologisch netwerk. Het is gericht op de bescherming, de instandhouding en zo nodig het herstel van een gunstige staat van instandhouding van:

- aanwezige dier- en plantensoorten;
- typen natuurlijke habitats;
- leefgebieden van soorten die van nature in Nederland voorkomen.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen Naast de Natura 2000-gebieden kan de minister van LNV bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen (artikel 2.44 lid 2 Omgevingswet). De provincie kan in de omgevingsverordening bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (artikel 2.44 lid 5 Omgevingswet).

3.4 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Regels Bijna alle aangewezen Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het NNN. De provincie wijst de NNN-gebieden aan, de gemeenteraad heeft de plicht om in een omgevingsplan dat van toepassing is op bestaande natuur regels te stellen. In de omgevingsverordening Zeeland (Artikel 5.32; <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR709135>) staat onder andere het volgende over NNN. Een omgevingsplan dat van toepassing is op bestaande natuur, stelt regels die strekken tot bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de kwaliteit, de wezenlijke kenmerken en waarden en samenhang van het natuurnetwerk Nederland. Bestaand gebruik en bestaande bebouwing kunnen worden gecontinueerd. Een omgevingsplan maakt geen nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten binnen bestaande natuur mogelijk die:

- nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden;
- leiden tot een vermindering van de oppervlakte van de gronden; of
- leiden tot een vermindering van de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk Nederland.

Het stellen van regels of het toelaten van activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten zijn niet van toepassing in gevallen waarbij:

- sprake is van een groot openbaar belang (waaronder telecommunicatievoorzieningen en hulpverleningsdiensten; opsporing, winning, opslag en transport van olie, gas en water, transport van elektriciteit en kleinschalige opwekking van elektriciteit met een windturbine; waterbeheer en natuurbeheer).
- er geen reële andere mogelijkheden zijn; en
- de nadelige gevolgen op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang zoveel mogelijk worden beperkt door het treffen van mitigerende maatregelen en de overblijvende gevolgen tijdig worden gecompenseerd (volgens in een bijlage genoemde voorwaarden).

Afwegingszone Voor sommige NNN-gebieden geldt een 'afwegingszone' van 100 meter (zie bijvoorbeeld <https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz>). In de omgevingsverordening Zeeland (Artikel 5.35; <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR709135>) staat het volgende over de 'afwegingszone natuurgebieden'. Artikel 5.35 is niet van toepassing op binnendijken. Niet beoogd is beperkingen te stellen aan bestaand gebruik en bestaande bebouwing. Voorafgaand aan het toestaan van nieuwe activiteiten dient een afweging te worden gemaakt waarbij de natuurwaarden van het naastgelegen

natuurgebied moeten worden betrokken. In de motivering bij een omgevingsplan waarin regels worden gesteld voor grond die ligt binnen de afwegingszone van 100 meter rond een bestaand natuurgebied wordt:

- een beschrijving gegeven van de wijze waarop rekening is gehouden met de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurgebied; en
- aannemelijk gemaakt dat geen activiteit wordt toegelaten die nadelige gevolgen heeft voor de bedoelde kenmerken en waarden.

Compensatiebeginsel De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor, hiervoor geldt een 'nee, tenzij' regime. Het compensatiebeginsel geldt voor ingrepen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden, leiden tot een vermindering van de oppervlakte van de gronden of leiden tot een vermindering van de samenhang tussen de gebieden van het Natuurnetwerk Nederland en agrarische gebieden van ecologische betekenis. In principe mogen deze ingrepen niet plaatsvinden. Compensatie is noodzakelijk als na toepassing van de wettelijke en planologische beschermingsregimes geconcludeerd wordt dat de ruimtelijke ingreep wordt toegestaan, waarbij er sprake moet zijn van een groot openbaar belang en er geen alternatieven voorhanden zijn. Uitgangspunt is, dat door het treffen van mitigerende en, indien deze onvoldoende zijn, compenserende maatregelen geen nettoverlies aan waarden resteert (zie Omgevingsverordening Zeeland, Bijlage VI <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR709135>).

3.5 Natura 2000-activiteit

Algemeen Er zijn activiteiten van burgers, bedrijven en overheden, die de fysieke leefomgeving beïnvloeden, waaronder de natuur. De Omgevingswet geeft regels over die activiteiten om de natuur te beschermen. Zogenaamde 'Natura 2000-activiteiten' zijn activiteiten die significant nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Een Natura 2000-activiteit kan plaatsvinden in een Natura 2000-gebied. Vaak vindt de activiteit echter plaats buiten een Natura 2000-gebied. Ook dan kan een activiteit effect op het Natura 2000-gebied hebben. Dit wordt de 'externe werking op een Natura 2000-gebied' genoemd.

Definitie Natura 2000-activiteit Activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Omgevingsvergunning Als het effect van een Natura 2000-activiteit significant kan zijn, moet de initiatiefnemer meestal een omgevingsvergunning voor deze Natura 2000-activiteit hebben. Indien uit de quick scan/voortoets blijkt dat significant negatieve effecten van de voorgenomen activiteit op Natura 2000-gebieden niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, is een passende beoordeling noodzakelijk.

Significant negatieve effecten Er is geen definitie van 'significant'. Verschillende factoren bepalen samen of sprake is van significant of niet. Factoren zijn bijvoorbeeld:

- afname van de oppervlakte van een habitat in relatie tot de zeldzaamheid van die habitat;
- afname van een populatie in relatie tot de zeldzaamheid van planten- of diersoorten in die populatie;
- algemene condities van het gebied voor behoud en herstel van de habitat of soorten.

Het komt neer op de vraag of de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar komen door de activiteit. De *Leidraad bepaling significantie* (<https://docplayer.nl/130743418-Leidraad-bepaling-significantie.html>) geeft handvatten om invulling te geven aan de term 'significant'.

3.6 Activiteit die geen significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebied

Er zijn activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Onder 'nadelig gevolg' vallen verslechterende of verstorende gevolgen voor het Natura 2000-gebied. Zo'n gevolg hoeft niet significant te zijn. In dat geval is sprake van een 'activiteit die nadelige (maar zeker geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Zo'n activiteit is dus niet dezelfde als een Natura 2000-activiteit. Bij een Natura 2000-activiteit zijn de mogelijk nadelige gevolgen namelijk wel significant (zie 3.3).

Voor een activiteit die nadelige (maar geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, maar geen Natura 2000-activiteit is, geldt geen vergunningplicht Omgevingswet.

3.7 Stikstof

Bij het project komt stikstof vrij. In het kader van deze quick scan zijn geen berekeningen uitgevoerd met de AERIUS-rekentool, noch zijn mogelijke effecten op kwalificerende habitattypen, kwalificerende en typische soorten beschouwd. Er is dus aanvullend onderzoek nodig om te concluderen of een vergunning wel of niet nodig is. Alle hierna in dit rapport geformuleerde conclusies hebben dus **geen** betrekking op stikstof.

3.8 Soortenbescherming (Flora- en fauna-activiteit)

Algemeen Door een groot aantal activiteiten en invloeden staat het voortbestaan van veel soorten onder druk. Daarom is soortenbescherming een onderdeel van de Omgevingswet. Met verschillende wetsinstrumenten is het mogelijk om te zorgen voor de bescherming van flora en fauna. Dit voorkomt achteruitgang van de biodiversiteit. Door de Omgevingswet zijn veel dier- en plantensoorten beschermd. Het gaat onder andere om soorten van Europees belang die onder de reikwijdte van de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen. Daarnaast om bepaalde soorten van nationaal belang.

Flora- en fauna-activiteit Om de natuur te beschermen, geeft het Rijk regels voor flora- en fauna-activiteiten. Dat zijn activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor dieren en planten in het wild. Degene die zo'n activiteit uitvoert, moet voldoen aan die regels, zoals de specifieke zorgplicht. Ook

kan een vergunningplicht gelden. De Omgevingswet definieert wat een flora- en fauna-activiteit is. Deze definitie zorgt ervoor dat een initiatiefnemer moet controleren of en welke soorten dieren en planten aanwezig zijn als deze een activiteit uitvoert. Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen, rekening te houden met de aanwezige natuurwaarden kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Zo zijn alle broedvogels beschermd: nesten, eieren en jongen mogen niet worden verstoord of vernietigd. Indien schade aan (zwaarder) beschermde soorten niet te voorkomen is, is een vergunning Omgevingswet noodzakelijk.

Definitie Flora- en fauna activiteit Activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.

Door deze brede formulering van een flora- en fauna-activiteit is het bij activiteiten in de fysieke leefomgeving nodig om te controleren of:

- er soorten aanwezig zijn;
- welke soorten dat zijn.

Dit geldt dus voor uiteenlopende activiteiten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van een windturbine, het plaatsen van een dakkapel of het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar dieren of planten. Er zijn maar weinig activiteiten waarbij vooraf al is uit te sluiten dat ze een flora- en fauna-activiteit tot gevolg hebben. Er gelden rijksregels voor een flora- en fauna-activiteit. Er kan een omgevingsvergunning nodig zijn. Ook kunnen decentrale regels gelden.

Specifieke zorgplicht Een flora- en fauna-activiteit kan nadelig zijn voor bijvoorbeeld natuurbescherming. Iemand die dat weet of kan weten, moet zich altijd houden aan de specifieke zorgplicht bij het verrichten van de activiteit (artikel 11.27, Besluit activiteiten leefomgeving [Bal]). De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten. Het Bal geeft aan waaruit de specifieke zorgplicht in ieder geval bestaat. Dat is hierna toegelicht.

Controleren soorten en habitats Iemand die een flora- en fauna-activiteit wil verrichten op een plek, moet controleren of er aanwijzingen zijn dat op die plek of in de buurt bepaalde soorten of habitats voorkomen. De tabel hierna geeft aan om welke soorten en habitats het gaat.

Controleren van soorten en habitats vóór verrichten flora- en fauna-activiteit		
Aanwezigheid van wat?	Waar staan de soorten in?	Toelichting
Vogels	Bijlage I vogelrichtlijn	Het gaat om een soort die in het wild leeft in Nederland en daar van nature voorkomt
Trekvogels	Onder andere op de website van het ministerie van LNV	Het gaat om een soort die regelmatig in Nederland voorkomt
Dier- en plantensoorten	Bijlage II, IV, V habitatrichtlijn	Het gaat om een soort die in het wild leeft in Nederland en daar van nature voorkomt
Dier- en plantensoorten	Bijlage IX Bal of in de rode lijsten (zie opmerking onder tabel)	Het gaat om een soort die in het wild leeft in Nederland en daar van nature voorkomt
Belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats waar de genoemde dieren/planten leven		Het gaat <u>niet</u> om gebieden die geschikt zouden zijn als leefgebied maar waar de soort niet leeft. Zoals een grot die geschikt is voor vleermuizen maar waar ze niet leven. Of een wand waarop bepaalde muurplanten zouden kunnen groeien maar waar ze niet zijn.

Opmerking: een [Rode lijst](#) is een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de Minister van Natuur en Stikstof. De Minister bevordert onderzoek en werkzaamheden nodig voor bescherming en beheer. Rode lijsten hebben geen juridische status.

Nadelige gevolgen uit te sluiten? Als er aanwijzingen zijn dat de hiervoor genoemde soorten of habitats aanwezig zijn, dan is het verplicht om na te gaan of nadelige gevolgen voor die dieren of planten uit te sluiten zijn. Bij de diersoorten gaat het dan ook om hun nesten, foerageerplaatsen, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en eieren. Het uitsluiten of er nadelige gevolgen zijn, moet plaatsvinden aan de hand van objectieve gegevens.

Wat zijn de nadelige gevolgen? Het is niet altijd mogelijk om nadelige gevolgen uit te sluiten voor dier- en plantensoorten. In dat geval moet degene die de activiteit verricht, nagaan wat de nadelige gevolgen kunnen zijn van de activiteit.

Passende preventieve maatregelen Als nadelige gevolgen niet uit te sluiten zijn, moet degene die de activiteit verricht alle passende preventieve maatregelen treffen om nadelige gevolgen voor dier- en plantensoorten te voorkomen. Ook moet diegene tijdens en na de flora- en fauna-activiteit nagaan of die maatregelen wel het bedoelde effect hebben.

Stoppen of herstelmaatregelen? Als er ondanks de genomen maatregelen toch nadelige gevolgen zijn door de activiteit, moet die activiteit stoppen. Als stoppen niet mogelijk is, dan moet degene die de activiteit verricht passende herstelmaatregelen treffen.

3.9 Vellen houtopstand en herbeplanten

Algemeen De Omgevingswet geeft regels over het vellen van houtopstand en herbeplanten om bossen te beschermen. Zo kan er een meldingsplicht of gedragscode gelden voor het vellen.

Definitie Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend. Het (deels) vellen ervan zorgt ervoor dat die verdwijnen of beschadigd raken. Herbeplanten zorgt voor nieuwe houtopstand. Er geldt geen minimale oppervlakte om onder de definitie van houtopstand te vallen. Houtopstand die spontaan ontstaat in graslanden en heiden valt ook onder de definitie.

Rijksregels De rijksregels gelden als sprake is van het (deels) vellen van houtopstanden. Bij het vellen hoort een herbeplantingsplicht. Er zijn uitzonderingen. De rijksregels over vellen en herbeplanten gelden niet in (onder andere) de volgende gevallen (artikel 11.111, Besluit activiteiten leefomgeving [Bal]):

- houtopstanden binnen de [bebouwingscontour houtkap](#). Dat komt er ongeveer op neer dat de rijksregels alleen gelden voor houtopstanden buiten stedelijk gebied;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn geteeld;
- houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen;
- populieren of wilgen van:
 - wegbeplantingen
 - beplantingen langs waterwegen, of
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden ;
- het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand;
- beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
 - Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats.
 - De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid.
 - Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 m brede onbeplante stroken.
 - De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden met een oppervlakte van *minder* dan 10 are (1.000 m²). Het gaat hier om de oppervlakte van de *totale* houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel.
- houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de *totale* houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen.

Meldingsplicht Gelden de rijksregels over vellen? Dan is het verboden om een houtopstand (deels) te vellen zonder eerst een melding te doen. Behalve voor de uitzonderingen op de meldingsplicht. Het indienen van een melding moet uiterlijk vier weken én niet eerder dan een jaar vóór het vellen gebeuren (artikel 11.126, Bal). De te verstrekken gegevens zijn mede afhankelijk van het betrokken bevoegd gezag.

Herbeplantingsplicht Is de houtopstand (deels) geveld of is de houtopstand op een andere manier verloren gegaan, zoals door brand of storm? Dan moet herbeplanting plaatsvinden (artikel 11.129, Bal). De herbeplantingsplicht geldt in alle gevallen voor de rechthebbende van de houtopstand. Dus bijvoorbeeld ook als een derde de houtopstand onrechtmatig heeft geveld. Er gelden uitzonderingen op de herbeplantingsplicht.

Er zijn ook uitzonderingen op de meldingsplicht en de herplantplicht (zie <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/activiteiten-natuur/vellen-houtopstand-herbeplanten/rijksregels-vellen-houtopstand-herbeplanten/>).

3.10 Invasieve exoten

Algemeen De Omgevingswet geeft regels om de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten in de natuur te voorkomen. Vanwege de ernstige gevolgen die invasieve uitheemse soorten kunnen hebben, zijn er rijksregels en internationale regels om de introductie en verspreiding te voorkomen. Het is verboden om bepaalde activiteiten opzettelijk te verrichten met soorten van de Unielijst. Dit is een lijst van de Europese Commissie waarop soorten staan, die in delen van de EU schade toebrengen (of dat in de toekomst waarschijnlijk zullen gaan doen) aan de biodiversiteit en/of ecosystemen. Ze kunnen ook nadelige gevolgen hebben voor de menselijke gezondheid, veiligheid of economie.

Uitheemse soorten en exoten Exoten of uitheemse soorten zijn dieren of planten die door menselijk handelen buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied terecht zijn gekomen. Ook delen ervan, zoals eicellen, zaden of wortels, vallen onder die begrippen. De term 'uitheemse soort' is bedoeld om een hele soort mee aan te duiden. De term 'exoot' is bedoeld om individuele exemplaren van een uitheemse soort mee aan te duiden. De meeste uitheemse soorten vormen geen bedreiging voor de biodiversiteit. Ze zijn dus niet 'invasief'. De leefomstandigheden voor deze soorten zijn in Nederland namelijk vaak niet geschikt, waardoor ze hier niet kunnen leven. Daarnaast zijn er soorten die geen bedreiging vormen en niet schadelijk zijn.

Definities in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)	
Begrip	Definitie
Exoot	exemplaar van een uitheemse soort
Uitheemse soort	soort, ondersoort of lager taxum van dieren, planten, schimmels of micro-organismen die zijn geïntroduceerd buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied, met inbegrip van alle delen, gameten, zaadcellen, eicellen of propagulen van die soorten en alle kruisingen, variëteiten of rassen die kunnen overleven en zich vervolgens kunnen voortplanten

Invasieve uitheemse soorten en invasieve exoten Als uitheemse soorten of exoten ‘invasief’ zijn, dan betekent dat ze na introductie of verspreiding een bedreiging zijn of nadelige gevolgen hebben voor de biodiversiteit en ecosystemen in Nederland. Ze kunnen bijvoorbeeld inheemse soorten verdringen, ziekten overbrengen of natuurlijke leefomgevingen veranderen. Invasieve uitheemse soorten kunnen de natuur en maatschappij veel last bezorgen en nadelig zijn voor de menselijke gezondheid of economie. Voorbeelden van invasieve uitheemse soorten zijn: muskusrat, rode Amerikaanse rivierkreeft, grote watervanell en reuzenberenklauw.

Definities in bijlage I van het Bal	
Begrip	Definitie
invasieve exoot	exemplaar van een invasieve uitheemse soort
invasieve uitheemse soort	uitheemse soort waarvan is vastgesteld dat de introductie of verspreiding ervan een bedreiging is of nadelige gevolgen heeft voor de biodiversiteit en aanverwante ecosysteemdiensten

Europese lijst van invasieve uitheemse soorten Sinds 3 augustus 2016 is er een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van schadelijke exotische planten en dieren. De schade die invasieve exoten veroorzaken, is een Europees probleem. Om dit probleem zo effectief mogelijk aan te pakken, is een Europese verordening ontwikkeld. Hierin staat een aantal ge- en verboden om schade in de Europese Unie zoveel mogelijk te voorkomen. Onderdeel van de verordening is de zogenaamde ‘Unielijst’. Hierop staan soorten die al in delen van de Europese Unie voorkomen en schade toebrengen of dit in de toekomst waarschijnlijk gaan doen (nvw.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten). Voor lidstaten geldt de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen. En als dat niet lukt om de populatie zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Iedere lidstaat kan – aanvullend op de soorten van de Unielijst – andere soorten op een eigen, nationale lijst plaatsen en daarvoor maatregelen opnemen. Nederland neemt maatregelen tegen Aziatische duizendknopen (onder andere Japanse duizendknoop) met een nationaal handelsverbod.

4 Aanpak, materiaal en methoden

4.1 Vraagstelling

Om eventuele strijdigheden met de Omgevingswet te signaleren bij de uitvoering van de werkzaamheden dienen in de 'quick scan' de volgende vragen te worden beantwoord:

Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden (zie hoofdstuk 5.1)

1. Is er sprake van a) een Natura 2000-activiteit (vergunningplichtig) of van b) een activiteit die geen significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebied (niet vergunningplichtig).
2. Welke kwalificerende soorten en habitats komen nabij het projectgebied voor?
3. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de kwalificerende soorten en kwalificerende habitats?
4. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de typische soorten van de relevante kwalificerende habitats?
5. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op kwalificerende soorten en habitats worden voorkomen?

Gebiedsbescherming: Natuurnetwerk Zeeland (zie hoofdstuk 5.2)

1. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de in het kader van Natuurnetwerk Nederland aangewezen gebieden. Kunnen de werkzaamheden nadelige gevolgen hebben voor de oppervlakte of de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden of leiden tot een vermindering van de samenhang tussen de gebieden van het NNN?

Soortenbescherming (zie hoofdstuk 6)

1. Is er sprake van een flora- en fauna-activiteit?
2. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het projectgebied voor? Onder welk beschermings-regime vallen deze soorten?
3. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de beschermde soorten? Geldt wellicht een algemene vrijstelling voor één of meerdere soorten?
4. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
5. Indien de duurzame staat van instandhouding van beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
6. Voor welke beschermde soorten moet een vergunning Omgevingswet aangevraagd worden, of kan gewerkt worden met een gedragscode?
7. Welke overige natuurwaarden komen in het projectgebied voor en hoe kan worden voldaan aan de specifieke zorgplicht?

Vellen houtopstand en herbeplanten (hoofdstuk 7)

1. Is er sprake van een meldingsplicht voor te kappen houtopstanden?
2. Is er sprake van een herbeplantingsplicht?

Invasieve exoten (hoofdstuk 8)

1. Komen er in het projectgebied invasieve exoten voor?
2. Komen er in het projectgebied andere 'ongewenste' soorten voor.

Dit is onder andere van belang bij graafwerkzaamheden en bij verplaatsing van grond met ongewenste plantendelen.

Aanbevelingen ecologisch werkprotocol (hoofdstuk 9)

In hoofdstuk 9 zijn ecologische aanbevelingen gedaan voor de uitvoering van de werkzaamheden.

4.2 Veldbezoek

Het projectgebied en directe omgeving zijn voor de 'quick scan' bezocht op 27 februari 2025. Hierbij is vooral gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren, de aanwezige habitats en mogelijke knelpunten t.a.v. de werkzaamheden in relatie tot de aanwezige natuurwaarden. Er is ook gelet op de aanwezigheid van invasieve soorten en andere 'ongewenste' planten, zoals alsemambrosia, azijnboom, Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw. Er is geen integrale inventarisatie uitgevoerd, maar *en passant* verrichte waarnemingen van planten en dieren zijn ingevoerd op de site waarneming.nl en worden zo ook opgenomen in de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna). Gedetailleerde rapportage van deze waarnemingen viel buiten de opdracht, maar ze zijn wel gebruikt in de natuurtoets.

4.3 Literatuur- en archiefonderzoek

Gegevens over in het projectgebied aanwezige flora en fauna aanwezig in de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna) werden geraadpleegd op 7 februari 2025. Daarnaast is gebruik gemaakt van diverse publicaties en eigen veldkennis.

Locatie van de gesloopte schuur langs de Schoolstraat in Hoofdplaat. De bomen blijven staan.

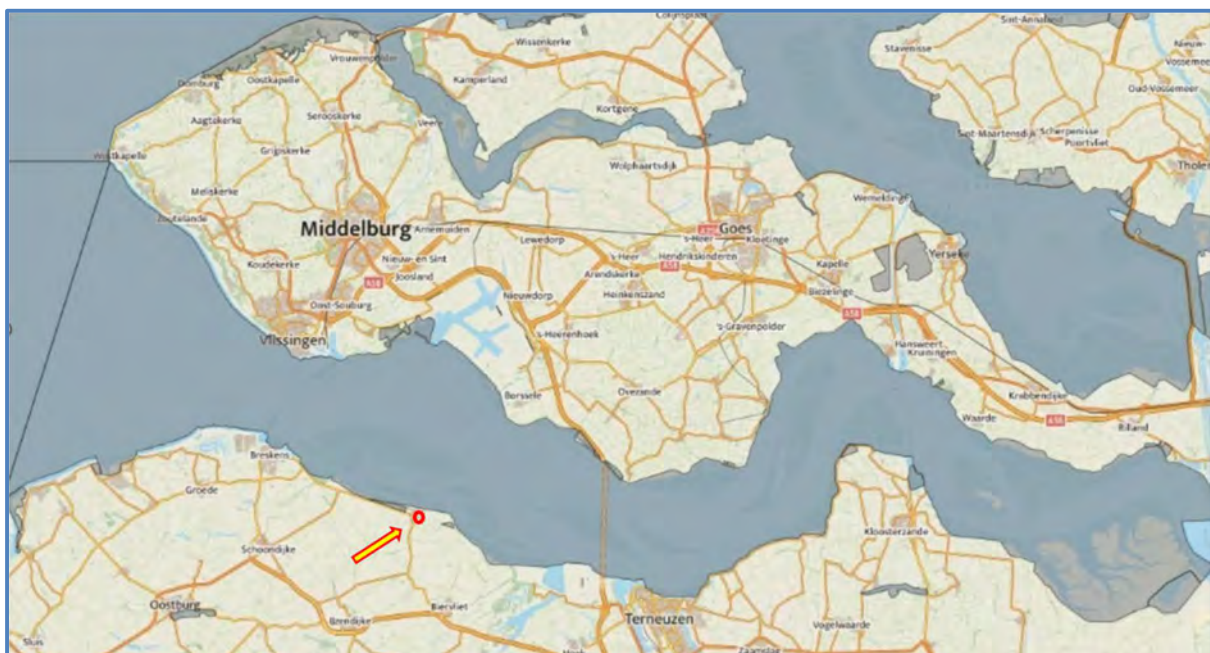

Oude muur langs de Oostlangeweg in Hoofdplaat.

5 Quick scan beschermde natuur: gebiedsbescherming

5.1 Natura 2000-gebieden in de omgeving

Nederlandse Natura 2000-gebieden Het projectgebied valt ruimschoots buiten de begrenzing van de volgende Nederlandse Natura 2000-gebieden (tussen haakjes de kortste afstand tot de begrenzing; alleen gebieden binnen 25 km): Westerschelde & Saeftinghe (480 meter), Groote Gat bij Oostburg (11,5 km), Veerse Meer (16 km), Zwin & Kievittepolder (19,5 km), Vlake van de Raan (20 km), Manteling van Walcheren (22 km). Vogelkreek bij Hengstdijk (23 km), Oosterschelde (23,7 km) en Voordelta (24,5 km).

In blauwgrijs de begrenzing van Nederlandse Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving van het projectgebied (bron: <https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>). Rode cirkel bij pijl is projectgebied.

Belgische Natura 2000-gebieden Op basis van <https://natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden> (zie kaartje hierna), ligt het projectgebied 'woningen Hoofdplaat' ruimschoots buiten de begrenzing van de volgende Belgische Natura 2000-gebieden (tussen haakjes de kortste afstand tot de begrenzing; alleen gebieden binnen 25 km): Poldercomplex inclusief krekengebied (9 km), Duingebieden inclusief Het Zwin (20 km) en Zandig Vlaanderen Oost (23 km).

*In geelgroen de begrenzing van Belgische Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving van het projectgebied
(bron <https://natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden>).*

Effecten Gezien de aard en de relatief korte duur van de bouwwerkzaamheden, het toekomstige gebruik van de woningen, de (meestal) forse afstand tussen het projectgebied en de Natura 2000-gebieden binnen 25 km van het projectgebied en de aanwezige landschappelijke ‘buffers’ (bebouwing, akkers, boomgaarden, binnendijken, zeedijken, wegen), kunnen (verstorende) effecten van het project op kwalificerende soorten en beschermde habitats van deze gebieden redelijkerwijs op voorhand worden uitgesloten.

Dit geldt ook voor het dichtstbijzijnde gebied: **Westerschelde en Saeftinghe**. Er bevinden zich geen broedplaatsen, foerageergebieden of hoogwatervluchtplaatsen van kwalificerende vogelsoorten binnendijs in de directe omgeving van het projectgebied. Grote hoogwatervluchtplaatsen en belangrijke broedplaatsen bevinden zich met name op de Hooge Platen, de Hooge Springer en op het Voorland Nummer Een (o.a. Arts & Wolf 2022, eigen waarnemingen). Op de buitenrand van het Schor van Hoofdplaat, buitendijs op circa 600 meter van het projectgebied, verblijven rond hoogwater geregeld enkele honderden eenden en steltlopers. Rond de binnendijs gelegen Plaskreek (circa 1,5 km van het projectgebied) verblijven geregeld tot enkele duizenden brandganzen, honderden eenden en (rond hoogwater) honderden steltlopers (eigen waarnemingen). Verstorende effecten van het project op verblijvende vogels zijn geen van de genoemde gebieden te verwachten. Gewone zeehonden en grijze zeehonden rusten uitsluitend op de platen in de Westerschelde (Hoekstein *et al.* 2023). Ook voor deze soorten kunnen negatieve effecten van een binnendijs woningbouwproject redelijkerwijs op voorhand worden uitgesloten.

Ligging van belangrijke hoogwatervluchtplaatsen (geel driehoekje) en broedgebieden én hoogwatervluchtplaatsen (rood, geel omrand driehoekje) in de ruime omgeving van het projectgebied rood omrand, geel vakje). 1 = Voorland Nummer Een, 2 = Hooge Platen, 3 = Hooge Springer, 4 = Schor Hoofdplaat, 5 = Plaskreek, 6 = Paulinaschor.

Conclusie Natura 2000-gebieden *Significant negatieve effecten van het project op kwalificerende soorten en beschermde habitats van Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving kunnen op voorhand worden uitgesloten. Er is geen sprake van een Natura 2000-activiteit en het aanvragen van een vergunning is niet nodig (deze conclusie heeft geen betrekking op stikstof).*

5.2 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van gebieden die vallen onder Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ook buiten de 'afwegingszone' van 100 meter rond sommige NNN-gebieden (zie <https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz>). Er bevinden zich diverse NNN-gebieden in de omgeving van het projectgebied: 't Turpbos (het dorpsbos; afstand 170 meter), de Inlaag van Hoofdplaat (650 meter), de Wilhelminadijk met aangrenzende graslandjes (1100 meter) en Natuurgebied de Plaskreek (1250 meter) met een binnendijkse uitloper van de Plaskreek richting Hoofdplaat (165 meter).

Gezien de aard en korte duur van de werkzaamheden, alsmede het toekomstige gebruik van de woningen, kunnen negatieve effecten van het project op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden redelijkerwijs worden uitgesloten.

Conclusie Natuurnetwerk Nederland Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van gebieden die vallen onder Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ook buiten de 'afwegingszone' van 100 meter rond sommige NNN-gebieden. Gezien de aard en korte duur van de werkzaamheden, alsmede het toekomstige gebruik van de woningen, kunnen negatieve effecten van het project op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden redelijkerwijs worden uitgesloten.

Begrenzing van Natuurnetwerk Nederland (NNN; in groen) nabij het projectgebied (rood rechthoekje).
Oranje = 'afwegingszone' van 100 m rond NNN-gebieden (<https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz>).

6 Quick scan beschermde natuur: soortenbescherming

6.1 Beschermde muizen

Veldspitsmuis en waterspitsmuis zijn in Zeeland voorkomende, landelijk beschermde soorten onder de Omgevingswet (Bekker *et al.* 2010, NDFF). De noordse woelmuis is beschermd onder de Habitatrichtlijn (Habitatrichtlijn bijlage II 9). Deze soort komt in Zeeland vooral voor op Schouwen-Duiveland en in de Grevelingen (Jacobusse 2019). De noordse woelmuis ontbreekt in Zeeuws-Vlaanderen en wordt hier daarom niet besproken.

Veldspitsmuis De verspreiding van de veldspitsmuis in Nederland is beperkt tot Zeeuws-Vlaanderen en delen van Oost-Nederland (Zuidoost-Drenthe, Noordoost-Overijssel, Twente; <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496066#>). In Zeeuws-Vlaanderen komt deze soort vooral voor op overhoeken en dijken (Bekker *et al.* 2010). De dichtst bij het projectgebied gelegen waarnemingen van de veldspitsmuis zijn gedaan in de periode 2015-2020 in twee kilometerhokken ten oosten van Hoofdplaat (NDFF). Sinds 1 januari 2020 zijn geen meldingen bekend van de soort uit de ruime omgeving van Hoofdplaat en zijn de dichtstbijzijnde waarnemingen gedaan in de Braakman-Noord, op circa 6 km van het projectgebied (NDFF). Het voorkomen van deze soort in projectgebied is onwaarschijnlijk. Het huidige grasland was tot voor kort nog in gebruik als akker. De begroeide slootkant aan de zuidkant van het projectgebied blijft gehandhaafd.

Conclusie veldspitsmuis *Het voorkomen van deze soort in het projectgebied redelijkerwijs uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de veldspitsmuis (individuele, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

Waterspitsmuis De waterspitsmuis komt in vrijwel alle delen van Zeeland voor, maar is nergens algemeen. De soort bewoont rietlanden, moerassen en andere natte gebieden met een uitgebreide oevervegetatie en – bij voorkeur ook – met drijvende vegetatie. De waterspitsmuis is niet bekend uit het projectgebied en ruime omgeving (Bekker *et al.* 2010; NDFF). De enige waarneming na 2015 in West-Zeeuws-Vlaanderen is gedaan ten zuiden van Philippine (NDFF). In het projectgebied ontbreekt geschikte habitat in de vorm van uitgebreide oevervegetatie. Het voorkomen van waterspitsmuizen in het projectgebied kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Conclusie waterspitsmuis *Aangezien geschikte habitat voor de waterspitsmuis er ontbreekt, is het voorkomen van deze soort in het projectgebied uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de waterspitsmuis (individuele, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

6.2 Vleermuizen

Soorten In het projectgebied komen waarschijnlijk vrij geregeld diverse soorten vleermuizen voor, met name tijdens het nachtelijk foerageren of als trekkers. Zie onder andere Bij12 2017a t/m 2017c, 2024a, 2024b.

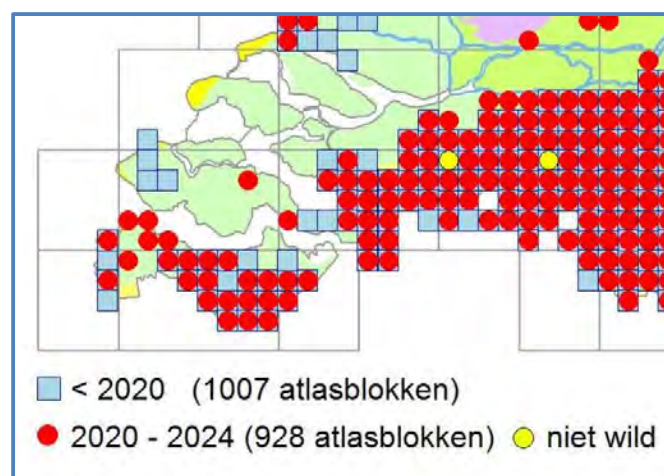
Verblijfplaatsen Er worden geen gebouwen afgebroken, noch grote bomen gerooid. Er verdwijnen dus geen verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Foerageergebieden en vliegroutes De bouw van 17 woningen en de aanleg van nieuw groen zal eerder een positief effect hebben op de potenties als foerageergebied en vliegroutes voor vleermuizen.

Conclusie vleermuizen *Bij de uitvoering van het project gaan geen verblijfplaatsen voor vleermuizen verloren. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor vleermuizen (individueel, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

6.3 Eekhoorn

De eekhoorn is door de Omgevingswet een landelijk beschermde soort. Dat betekent onder andere dat het verboden is eekhoorns te vangen of te doden (of dit te proberen). Het is bovendien verboden eekhoorns te verontrusten of het nest te beschadigen of te bemachtigen (of dit te proberen). In Zeeland was de verspreiding voor de eeuwwisseling vrijwel beperkt tot Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Sindsdien heeft de soort zich verder uitgebreid in Zeeuws-Vlaanderen en wordt nu ook in toenemende mate in West-Zeeuws-Vlaanderen waargenomen. Waarnemingen uit Hoofdplaat en omgeving ontbreken echter. De dichtstbijzijnde populatie bevindt zich in de Braakman-Noord (NDFF). Het voorkomen van deze soort in het vooral uit akker bestaande projectgebied kan worden uitgesloten. Geschikte habitat ontbreekt er immers.

Verspreiding van de eekhoorn in Zuidwest-Nederland (<https://www.verspreidingsatlas.nl/8496225>).

Conclusie eekhoorn De eekhoorn ontbreekt in Hoofdplaat en directe omgeving. Aangezien geschikte habitat voor de eekhoorn er ontbreekt, is het voorkomen van deze soort in het projectgebied uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de eekhoorn (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

6.4 In Zeeland niet vrijgestelde zoogdieren

Er is een aantal soorten zoogdieren waarvoor een landelijke vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen Omgevingswet, maar waarvoor in Zeeland wel een vergunning noodzakelijk is bij significante aantasting van het leefgebied, rust- of voorplantingslocaties. Dit zijn met name haas, konijn en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, steenmarter, wezel).

Haas De haas komt vrij algemeen voor in het agrarische gebied in de ruime omgeving van Hoofdplaat, maar sinds 2015 ontbreken waarnemingen uit het projectgebied (NDFF, eigen waarnemingen). Het grasland in het projectgebied is grotendeels omgeving door bebouwing en vormt daarmee nauwelijks geschikte habitat voor de haas en zeker geen voorplantingshabitat.

Conclusie haas Aangezien geschikte habitat voor de haas er ontbreekt, is het geregeld voorkomen van deze soort in het projectgebied redelijkerwijs uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de haas (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

Konijn In West-Zeeuws-Vlaanderen komen konijnen vooral voor in de kuststrook tussen Nummer Een en Het Zwin. Forse populaties bevinden in de Braakman en op de Mosselbanken. Daarnaast komt de soort sporadisch en in zeer klein aantal voor in het 'binnenland': op dijken en in natuurgebieden. Na 2015 zijn uit de omgeving van Hoofdplaat slechts twee waarnemingen bekend van het konijn, mogelijk van zwervende dieren (NDFF). Tijdens het veldbezoek werd goed gelet op de aanwezigheid van hollen, keutels en andere sporen van konijnen op en rond de projectlocatie, maar deze zijn niet aangetroffen. Het projectgebied vormt geen geschikte habitat voor het konijn.

Conclusie konijn Het konijn ontbreekt in het projectgebied. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor het konijn (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

Steenmarter en kleine marterachtigen Uit de periode 1989-2008 zijn uit de ruime omgeving van het projectgebied waarnemingen bekend van bunzing, hermelijn en wezel (Bekker *et al.* 2010). De

steenmarter is de laatste jaren in Zeeland geregeld aangetroffen op Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen. De enige waarnemingen in de ruime omgeving van het projectgebied zijn twee recente vondsten van verkeersslachtoffers op respectievelijk 1,5 en 2 km afstand van het projectgebied. Waarnemingen uit het dorp Hoofdplaat ontbreken (NDFF). **Wezels** komen verspreid, maar schaars, voor in West-Zeeuws-Vlaanderen. Na 1 januari 2020 ontbreken meldingen uit de kuststrook langs de Westerschelde tussen Breskens en de Braakman. De enige in de ruime omgeving van Hoofdplaat verrichte waarneming is gedaan in november 2023 nabij Driewegen, op 3 km van het projectgebied (NDFF). De **hermelijn** is zeer zeldzaam geworden in West-Zeeuws-Vlaanderen, met sinds 1 januari 2020 slechts één waarneming (bij Retranchement; NDFF). Ook de **bunzing** is opvallend schaars in West-Zeeuws-Vlaanderen, met sinds 1 januari 2020 vrijwel uitsluitend waarnemingen in de Braakman (5 km van het projectgebied) en een incidentele waarneming bij Aardenburg (NDFF). Het grootste deel van het projectgebied bestaat uit akkerland en vormt nauwelijks geschikte habitat voor marterachtigen (Bij12 2024c). Ook gezien het schaarse voorkomen van alle soorten marterachtigen in de regio is het voorkomen van deze dieren in het projectgebied niet waarschijnlijk. Indien wordt gewerkt conform de ecologische aanbevelingen voor de uitvoering van de werkzaamheden (hoofdstuk 9), is het doden van eventueel aanwezige marterachtigen uitgesloten.

Conclusie steenmarter en kleine marterachtigen *Gezien de aanwezige habitat en het schaarse voorkomen van alle soorten marterachtigen in de regio, is voorkomen van deze soorten in het projectgebied niet waarschijnlijk. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor kleine marterachtigen (individueen, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

6.5 In Zeeland vrijgestelde zoogdieren

Soorten zoals egel, mol, ree en vos vallen onder de provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen Omgevingswet. Alle genoemde soorten komen min of meer geregeld voor in het projectgebied of in ruime omgeving ervan. Uiteraard geldt voor deze soorten wel de zorgplicht, waaraan wordt voldaan mits wordt gewerkt conform de ecologische aanbevelingen (hoofdstuk 9).

6.6 Algemene conclusie t.a.v. zoogdieren

Conclusie zoogdieren *Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor wettelijk beschermde soorten zoogdieren (individueen, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

6.7 Vogels

Broedvogels Er zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten van roofvogels of uilen aanwezig in of nabij het projectgebied (NDFF, eigen waarnemingen). Het is waarschijnlijk dat er in de aanwezige

bomen (met name in de grote conifeer) en in de bramenhaag vogels broeden. Tijdens het veldbezoek op 27 februari leek een paartje holenduiven belangstelling te hebben voor holten in een muur naast de gesloopte schuur. Gezien de aanwezigheid van broedvogels in het projectgebied moeten eventuele rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Als broedseizoen geldt in dit geval de periode van 1 maart tot 15 augustus. Ook de start van bouwwerkzaamheden vindt bij voorkeur plaats buiten de broedtijd. Indien er eenmaal geregeld activiteiten zijn, kunnen deze ook tijdens de broedtijd worden voortgezet of afgerond.

Aangetroffen broedende vogels, in gebruik zijnde nesten en eieren dienen echter altijd te worden gespaard, ook buiten het reguliere broedseizoen. Broedende vogels mogen evenmin worden verstoord. Het personeel dient te allen tijde te letten op alarmerende vogels en hun nesten.

Conclusie vogels *Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor wettelijk beschermde vogelsoorten (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming onder de volgende voorwaarden. Gezien de aanwezigheid van broedvogels in het projectgebied moeten eventuele rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Als broedseizoen geldt in dit geval de periode van 1 maart tot 15 augustus. Ook de start van bouwwerkzaamheden vindt bij voorkeur plaats buiten de broedtijd. Indien er eenmaal geregeld activiteiten zijn, kunnen deze ook tijdens de broedtijd worden voortgezet of afgerond. Met inachtneming van de ecologische aanbevelingen (hoofdstuk 9) is er geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is dan niet nodig.*

De (beschermde) holenduif broedt waarschijnlijk in het projectgebied.

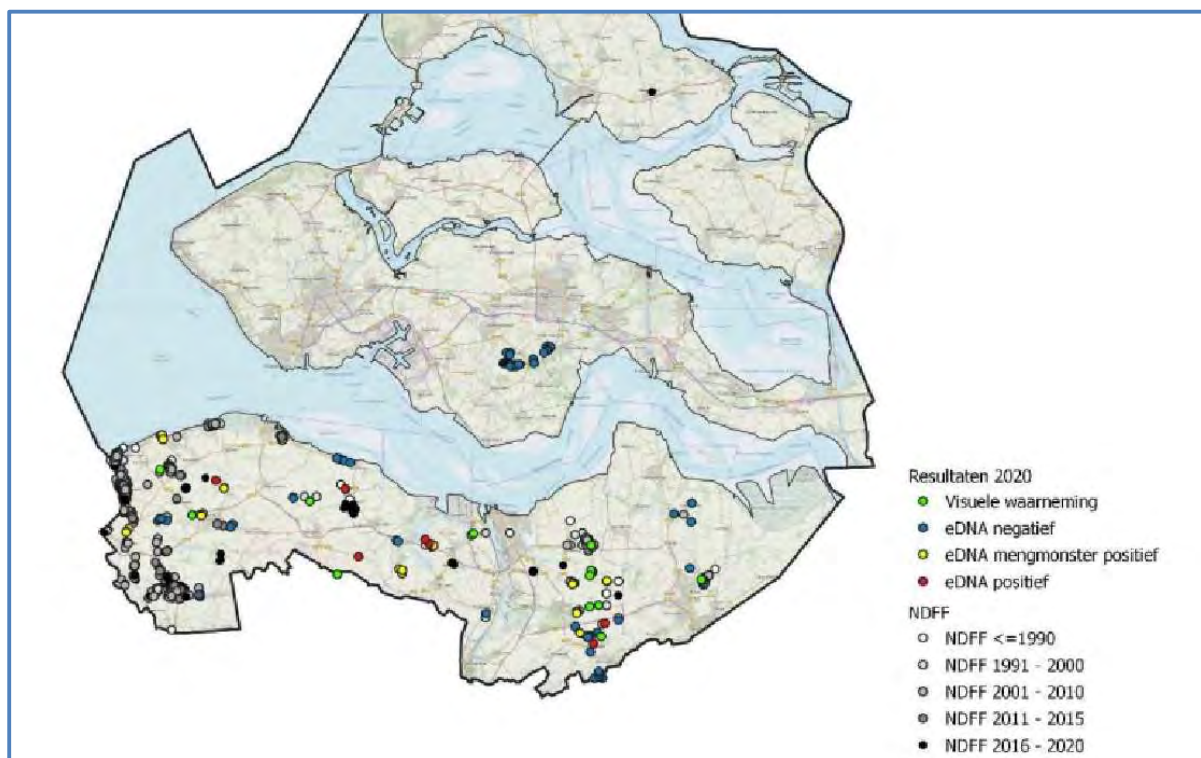
6.8 Amfibieën en reptielen

Kamsalamander De kamsalamander is beschermd volgens de Omgevingswet. De voorkeur van de soort gaat uit naar kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen. De kamsalamander foerageert voornamelijk 's nachts en schuilt overdag op donkere plaatsen. Buiten de paartijd zijn de dieren op het land te vinden in de strooisellaag. Als voortplantingsbiotoop wordt de voorkeur gegeven aan stilstaande, zoete wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie (belangrijk voor de ei-afzet). Belangrijk is dat de poel permanent water bevat en niet geheel beschaduwd is (Bij12 2017d).

De kamsalamander komt van oorsprong voor in alle provincies, met uitzondering van Flevoland. De soort bezet vooral de zandgronden en het rivierengebied in het oosten, midden en zuiden van Nederland (<https://www.verspreidingsatlas.nl/A112#>). Landelijk is er sprake van een matige afname in verspreiding, maar de populatie lijkt in 1977-2010 licht toe te nemen (Bij12 2017d).

In Zeeland heeft de kamsalamander een kleine (als niet-wild beschouwde) populatie op Zuid-Beveland, maar is ruimer verspreid in Zeeuws-Vlaanderen. De aantallen gaan echter achteruit en momenteel zijn er diverse versnipperde populaties met relatief weinig dieren. Kernpopulaties bevinden zich in de Kievittepolder bij Cadzand-Bad, tussen Retranchement en Sluis, en rond Aardenburg (Provincie Zeeland 2023).

De dichtst bij het projectgebied gelegen locatie waar de soort sinds 1 januari 2020 is aangetroffen is een tuivijver langs de Sint Pietersdijk, op ongeveer 1,5 km afstand (NDFF). In en nabij naast het projectgebied ontbreken voortplantingslocaties voor de kamsalamander en het voorkomen van deze soort kan er redelijkerwijs worden uitgesloten.

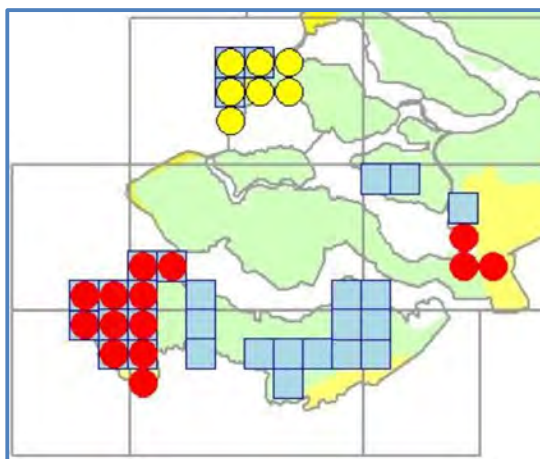
Locaties die in 2020 zijn onderzocht op de aanwezigheid van de kamsalamander en alle historische vindplaatsen (NDFF; RAVON; Provincie Zeeland 2023).

Conclusie kamsalamander *Aangezien geschikte habitat voor de kamsalamander er ontbreekt, is het voorkomen van deze soort in het projectgebied redelijkerwijs uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de kamsalamander (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

Boomkikker De boomkikker is beschermd volgens de Omgevingswet (Habitatrichtlijn, bijlage 4). De soort plant zich voort in visvrije, zonnig gelegen en matig voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie. Buiten de voortplantingstijd leven boomkikkers op het land en ook tijdens de voortplantingstijd zitten ze overdag vaak in de oevervegetatie of aangrenzend struweel. Ze overwinteren op het land. De boomkikker heeft een voorkeur voor het landschapstype 'bos en struweel' en stelt hoge eisen aan zijn leefgebied. Als landhabitat zijn vooral zonnig gelegen zoom- en mantelvegetaties, vegetaties van meerjarige kruiden en braamstruwelen van belang. Ze overwinteren op vorstvrije locaties in hopen, grondhopen, onder struweel in plantaardig afval en onder dood hout (ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/boomkikker).

De boomkikker heeft zijn West-Zeeuws-Vlaamse areaal de laatste decennia sterk uitgebreid, mede dankzij gerichte natuurontwikkeling om verbindingzones tussen kerngebieden tot stand te brengen (Schenk 2018). In 2023 werden ruim 2.300 roepende mannetjes geteld, in 2024 waren dat er ruim 3.500 (mededeling Fred Schenk, Het Zeeuwse Landschap). Het zwaartepunt van de verspreiding ligt nog steeds in een strook tussen Cadzand-Bad (Kievittepolder) en Aardenburg, maar ook in het binnenland hebben zich flinke populaties gevestigd (onder andere in De Blikken ten zuiden van Groede). De boomkikker heeft zich ook in de duinstrook in oostwaartse richting uitgebreid, maar ten oosten van Nieuwvliet-Bad is de soort nog schaars. Er zijn ook meerdere waarnemingen uit Waterdunen (NDFF) en er zijn zelfs meldingen uit het dorp Breskens (ontbrekend in de NDFF; mededeling Eric C.L. Marteiijn). Waarnemingen ten oosten van de lijn Breskens-Sint Kruis ontbreken. Het voorkomen van boomkikkers in het projectgebied kan worden uitgesloten.

Conclusie boomkikker *Het voorkomen van deze soort in en nabij het projectgebied kan worden uitgesloten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de boomkikker (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

Verspreiding van de boomkikker in Zeeland in 2010-2024. Rode bolletjes: waarnemingen na 2010; gele bolletjes: geïntroduceerde populatie; blauwe vakjes: voorkomen voor 2010 (<https://www.verspreidingsatlas.nl/A241>).

Rugstreeppad De rugstreeppad is beschermd volgens Omgevingswet (Habitatrichtlijn, bijlage 4). Deze soort is in Zeeland plaatselijk niet zeldzaam, maar komt voor zover bekend niet of nauwelijks voor in West-Zeeuws-Vlaanderen (Bij12 2023). De enige recente (ongedocumenteerde) waarnemingen dateren van mei 2021 in de Herdijkte Zwarte Polder bij Nieuwvliet-Bad en in mei 2024 in de Braakman-Noord (NDFF). De dichtstbijzijnde populatie bevindt zich in de omgeving van Sluiskil, op 15 km van het projectgebied (NDFF). De rugstreeppad gebruikt ondiepe zoete of brakke plassen als voortplantingsgebied. In en om het projectgebied ontbreekt op dit moment geschikte voortplantingshabitat. In Nederland kan de rugstreeppad gedurende een lange periode eieren afzetten: van half april tot en met september. Rugstreeppadden kunnen als pionier flinke afstanden afleggen en snel nieuwe geschikte gebieden koloniseren. Ze overwinteren onder andere in zandhopen. Voor nadere details zie Kennisdocument Rugstreeppad (Bij12 2023).

Conclusie Rugstreeppad *Het voorkomen van deze soort in en nabij het projectgebied kan worden uitgesloten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de rugstreeppad (individueel, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

De gewone pad, bruine kikker, meerkikker (groene kikker-complex) en kleine watersalamander (alle met een provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen) komen zeker of waarschijnlijk voor in of nabij het projectgebied. Voor de soorten waarvoor een provinciale vrijstelling van toepassing is, geldt de zorgplicht.

6.9 Vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren

Binnen het projectgebied is geen aanwezigheid van beschermde vlinders en libellen (en overige ongewervelde dieren) bekend en dit kan op grond van het ontbreken van geschikte habitat vrijwel

worden uitgesloten.

Conclusie ongewervelde dieren *Aangezien geschikte habitat voor beschermde soorten vlinders, libellen (en overige ongewervelde dieren) er ontbreekt, is het voorkomen van deze soorten in het projectgebied redelijkerwijs uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor deze soorten (individuen, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

6.10 Planten

Binnen het projectgebied is geen aanwezigheid van beschermde (vaat-)planten bekend (o.a. Meininger 2018, NDFF). De aanwezigheid van beschermde planten kan op grond van het ontbreken van geschikte habitat vrijwel worden uitgesloten.

Conclusie planten *Er komen geen wettelijk beschermde plantensoorten voor in het projectgebied. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor beschermde plantensoorten (exemplaren, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.*

6.11 Overige natuurwaarden

In de ruime omgeving zijn diverse dagvlindersoorten van de Rode Lijst waargenomen: bruin blauwtje, oranje zandoogje en kaasjeskruidkoppje. Waarschijnlijk komen deze soorten ook voor in en nabij het projectgebied. De eerstgenoemde twee soorten zijn in Zeeland (vrij) algemeen, laatstgenoemde is schaars, maar neemt in aantal toe.

Voor zover bekend, komen er in het projectgebied geen 'overige' bijzondere soorten planten of dieren voor, zoals soorten van de diverse Rode Lijsten (NDFF, eigen waarnemingen).

7 Vellen houtopstanden en herbeplanten

Meldingsplicht en herbeplantingsplicht Bij het project is geen sprake van het rooien van bomen. Er is geen sprake van een meldingsplicht of een herbeplantingsplicht zoals geformuleerd in de Omgevingswet (artikel 11.111, Besluit activiteiten leefomgeving [Bal]). Aangezien het hele projectgebied binnen de bebouwde kom ligt, is er ook bij eventuele kap geen sprake van een meldingsplicht of een herbeplantingsplicht.

8 Invasieve exoten

In Zeeland is de reuzenberenklauw een plaatselijk algemeen voorkomende invasieve exoot. Daarnaast zijn er nog enkele 'lastige' plantensoorten die (nog) niet op de 'Unielijst' staan, onder andere alsemambrosia, azijnboom en Japanse duizendknoop. Op de 'Unielijst' staan ook invasieve waterplanten, maar in het projectgebied ontbreekt geschikte habitat voor deze soorten.

Voorkomen in het projectgebied

In het projectgebied zijn geen invasieve planten van de 'Unielijst' of overige 'lastige' planten aangetroffen (NDFF, eigen waarnemingen).

9 Ecologische aanbevelingen voor de uitvoering van de werkzaamheden

Zorgplicht Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de 'zorgplicht' uit de Omgevingswet. Voor alle in het wild voorkomende planten- en diersoorten, dus ook voor onbeschermden en beschermden soorten die zijn vrijgesteld, geldt deze 'specifieke zorgplicht'. Dit houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermden gebieden en in het wild voorkomend planten- en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Richtlijnen Hieronder staan richtlijnen om negatieve effecten op de in het gebied voorkomende planten en dieren zo veel mogelijk te beperken. Deze richtlijnen kunnen een basis vormen voor een door een aannemers op te stellen en toe te passen gedragscode 'natuur' Omgevingswet. Zie <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/overzicht-gedragscodes>.

- Werkzaamheden worden zo veel mogelijk **gestart** buiten het broedseizoen van vogels. Rekening houdend met het broedseizoen is de minst 'verstorende' periode van uitvoering: **15 augustus-1 maart**. Indien er eenmaal geregeld werkzaamheden plaatsvinden, kunnen deze ook tijdens het broedseizoen worden voortgezet of afgerond.
- Aangetroffen broedende vogels, in gebruik zijnde nesten en eieren dienen altijd te worden gespaard, ook buiten het reguliere broedseizoen. Broedende vogels mogen evenmin worden verstoord. Het personeel dient te allen tijde te letten op alarmerende vogels en hun nesten. Voer vrijkomende materialen netjes af en voorkom dat deze in de omgeving belanden.
- Het rooien bomen en struiken dient plaats te vinden buiten het broedseizoen, dus in de periode **15 augustus-1 maart**.
- Er wordt, indien beschikbaar, natuurvriendelijk materieel ingezet en/of sparende technieken toegepast.
- Schade aan bermen, slootkanten, houtsingels, bosjes en solitaire bomen, bijvoorbeeld door insporing, wordt voorkomen.
- De rijsnelheid van machines wordt zo afgesteld dat dieren zo veel mogelijk kunnen wegvluchten. Bij voorkeur wordt stapvoets gereden.
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur van wegen, paden en sporen.
- Werkzaamheden vinden in beginsel plaats in de daglichtperiode, opdat verstoring van de omgeving door verlichting wordt voorkomen. Bij nachtelijke verlichting van een werklocatie wordt uitstraling naar de omgeving vanaf een uur na zonsondergang zo veel mogelijk voorkomen.
- Er wordt één kant op gewerkt en – indien aan de orde – van de dichte zijde naar het open water of gebied gewerkt, zodat dieren kunnen wegvluchten. Dit geldt voor alle groenzones.
- Maak bij de opslag en de aan- en afvoer van materialen en materieel met vrachtwagens over bermen of andere kruidachtige vegetaties gebruik van rijplaten, waardoor schade aan de grasmat en de vegetatie en ook insporing wordt voorkomen.
- Voer vrijkomende materialen netjes af en voorkom dat deze in de omgeving belanden.

10 Literatuur

Arts F.A. & Wolf P.A. 2022. *De Westerschelde: zeldzame getijdennatuur ten top*. Pagina 227-234 in: Meininger P.L. (redactie). *Avifauna Zeelandica. Vogels, vogelaars en vogelonderzoek in Zeeland*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bekker J.P., Calle L., Dobbelaar S., Fortuin A., Jacobusse C. & de Kraker K. 2010. *Zoogdieren in Zeeland*. Fauna Zeelandica deel 6, Zoogdierwerkgroep Zeeland / Het Zeeuwse Landschap, *sine loco*.

BIJ12. 2017a Kennisdocument *Gewone grootvleermuis* *Plecotus auritus*. Versie 1.0. juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-005-Kennisdocument-Gewone-grootoorvleermuis-1.0.pdf>

BIJ12. 2017b Kennisdocument *Watervleermuis* *Myotis daubentonii*. Versie 1.0. juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Watervleermuis.pdf>

BIJ12. 2017c Kennisdocument *Rosse vleermuis* *Nyctalus noctula*. Versie 1.0. juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Rosse-Vleermuis.pdf>

Bij12. 2017d Kennisdocument *Kamsalamander* *Triturus cristatus*. Versie 1.0, juli 2017.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Kamsalamander.pdf>

BIJ12 2023 Kennisdocument *Rugstreeppad* *Bubo calamita*. Versie 2.1, februari 2023. Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Rugstreeppad.pdf>

BIJ12. 2024a Kennisdocument *Gewone dwergvleermuis* *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0. april 2024, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-versie-2.0.pdf>

BIJ12. 2024b Kennisdocument *Ruige dwergvleermuis* *Pipistrellus nathusii*. Versie 2.0. augustus 2024, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/09/Kennisdocument-ruige-dwergvleermuis-versie-2.0.pdf>

BIJ12 2024c Kennisdocument *kleine marterachtigen*. Versie 1.0. januari 2024, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/01/Kennisdocument-kleine-marterachtigen.pdf>

Hoekstein M.S.J., Janse W., Sluijter M. & van Straalen K.D. 2023. *Watervogels en zeehonden in de Zoute Delta in 2021/2022*. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 23.02 / Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2023-01. Deltamilieu Projecten, Vlissingen.

Jacobusse E. 2019. *Provinciaal beschermingsplan noordse woelmuis. Een onderzoek naar de manier waarop binnen de provincie Zeeland voldaan kan worden aan de instandhoudingsdoelen voor de noordse woelmuis*. Afstudeeronderzoek Aeres Hogeschool, Almere / Provincie Zeeland, Middelburg.

Meininger P.L. (redactie) 2018. *Flora Zeelandica. Verspreiding van planten in het Zeeuwse landschap in heden en verleden*. FLORON, Nijmegen.

Provincie Zeeland 2023. *Natuurdoelanalyse 2023. Zwin en Kievittepolder*. Provincie Zeeland, Middelburg.
https://www.ecologischeautoriteit.nl/projectdocumenten/011913_5103_Natuurdoelanalyse_Zwin_en_Kievitte_polder_2023.pdf

Schenk F. 2018. Boomkikker Zeeuws-Vlaanderen - Boomkikker niet meer weg te denken in West-Zeeuws-Vlaanderen. *Schubben & Slijm*, **10**(1): 4–5.